

Igazság és Élet

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

VII. évfolyam 1. szám

2013. január – március

Felelős szerkesztő
és kiadó:

Dr. Fazakas Sándor

Szerkesztő bizottság
tagjai:

Ifj. Dr. Fekete Károly
Dr. Ferencz Árpád
Dr. Marjovszky Tibor
Dr. Peres Imre
Dr. Szabó Lajos

Technikai szerkesztés:

Kovács Krisztián
Fazakasné Bartha Zsuzsanna
Hodossy-Takács Krisztina

Kiadja:

Tiszántúli Református Lelkésztovábbképző Intézet
4026 Debrecen, Kálvin tér 16.

A kiadást támogatja:

Tiszántúli Református Egyházkerület
Magyarországi Református Egyház Zsinata

Megrendelés:

Tel/fax: 52/516-826
E-mail: tovabk@drk.hu

Online változat

www.lelkesztovabbkepzo.hu

ISSN:

1788-8174

Nyomdai munkálatok:

Kapitális Nyomdaipari és Kereskedelmi Kft.
4002 Debrecen Balmazújvárosi út 14.

Az „Igazság és Élet” c. kiadvány a Vasady Béla, Révész Imre, Szabó Zoltán és Soós Béla által 1935-ben Debrecenben alapított, lelkipásztorok, vallásánárok, segédlelkészek és teológusok szolgálatra való készülését segítő folyóirat szellemi örökségét kívánja folytatni.

Tartalomjegyzék

Ajánlás	3
Újév – 2013. január 1. Példabeszédek 16,1–9 – A jövő Isten kezében	5
Dr. Zsengellér József	
Epifánia – 2013. január 6. Ézsaiás 60,1–6 – „Rád ragyogott az Úr dicsősége”	15
Dr. Németh Tamás	
Epifánia után 1. vasárnap – 2013. január 13. János 1,9–34 – Megtalálható-e a Messiás?	22
Kuti József	
Epifánia után 2. vasárnap – 2013. január 20. János 1,34–41 – Fel kell emeltetnie az Emberfiának?	27
Dr. Kodácsy Tamás	
Septuagesimae – 2013. január 27. Máté 9,9–13 – Ki lehet tanítvány?	32
Décsi Csaba	
Sexagesimae – 2013. február 3. Ézsaiás 55,6–12a – Keressétek az Urat!	39
Fazakas Alpár	
Estomihi – 2013. február 10. Lukács 18,31–43 – „Mit kívánsz, mit tegyek veled?”	47
Kurta József	
Invokavit – 2013. február 17. Lukács 22,31–34 – Hűség a próbák között: Jézus intése mai tanítványoknak	53
Dr. Szopó Ferenc	
Reminiscere – 2013. február 24. János 8,21–30 – „Most még lehet, most még szabad...”	61
Kocsis Áron	
Okuli – 2013. március 3. Jeremiás 20,7–13 – Isten irritáló emberének imája	69
Dávid Adél	
Laetare – 2013. március 10. János 6,47–51 – Provokáció – értetlenség – eltávolodás – feszültség	76
Dr. Kocsev Miklós	
Judika – 2013. március 17. János 11,47–53 – Lázár feltámasztásának „árnyéka”	86
Somfalvi Edit	
Virágvasárnap – 2013. március 24. János 17,1–8 – Az istenek alkonya	94
Dr. Kókai Nagy Viktor	

Nagycsütörtök – 2013. március 28.	
2Mózes 12,1–14 – A páskabarány és az új időszámítás	102
Dr. Hodossy-Takács Előd	
Nagypéntek – 2013. március 29.	
Máté 27,51–54 – Tanúságtételek	111
Dr. Füsti-Molnár Szilveszter	
Nagyszombat – 2013. március 30.	
János 19,41–42 – „...ott helyezték el Jézust”	119
Szabó Csaba	
Húsvét 1. napja – 2013. március 31.	
János 20,11–18 – Mária Magdaléna – a Jézust kereső ember	125
Dr. Fodor Ferenc	
Húsvét 2. napja – 2013. április 1.	
Ézsaiás 25,8–9 – Elveszti a halált örökre	142
Id. Fazakas Sándor	
Keresztelés	
Máté 28,20 – Az én apám Istene	147
Széles Csongor	
Konfirmáció	
Zsidókhoz írt levél 1,1–4 – Az Isten szava	149
Szűcs M. Sándorné	
Házasságkötés megáldása	
Példabeszédek 4,23 – Szívből szívvel...	153
Széles Csongor	
Temetés	
Zsoltárok 36,10 – „Nálad van az élet forrása”	155
Árvavölgyi Béla	
Temetés	
Prédikátor 7,10 – Bölcsesség a gyászban?	160
Árvavölgyi Béla	
Gyermek istentisztelet vázlatok virágvasárnapra és húsvétra	165
Dr. Szénási Lilla	
Alternatív passiók istentisztelet	170
Kovács Krisztián	
Kitekintés	
A lelkesítő szolgálat körülményeinek változásai és a lelkesítőszolgálat	175
Dr. Fazakas Sándor	
Könyvajánló	
Fazakas – Ferencz(szerk.): „Krisztusért járva követségben...”	188
Magyar Balázs Dávid	
Holger Finze-Michaelsen: Ohne Liebe – nichts	191
Dr. Kókai Nagy Viktor	
Szerzők	193

Ajánlás

Az Igével való foglalkozás azzal az igénnyel, hogy abból valamilyen kerügmátikus üzenetet megfogalmazó igehirdetés szülessen, minden esetben kihívás. Ebben a kihívásban az igehirdető mindig maga kell, hogy megharcolja az előértelmezéstől, a meditáción át a textus megértéséig vezető utat, mely egyedüli garanciája annak, hogy gyülekezetünkkel is megértessük az általunk már megértett Üzenetet. Jelen füzet írásai egyházi évünk egy olyan szakaszát ölelik át, amelyben nagy üdvtörténeti jelentőségű ünnepek sorakoznak egymás után. Ilyen esetben persze mindig nagy a kísértés, hogy a jól bevált, a megszokott és ismert „panelek” segítségével az igehirdető az ünnepek lényegét klisékbe zárja. Az igényes és alapos felkészülés pontosan ezt a készletünket zabolázza meg, rákényszerít a textussal való foglalkozásra akkor is, ha azt a bibliai helyet már ismerjük, vagy talán csak ismerni véljük. A gyülekezeti istentiszteletekre való készülés, a textussal való ilyen foglalatosság egyik csodálatos ajándéka éppen az, hogy a sokadszor olvasott bibliai hely is tud új és új üzeneteket megszólaltatni, ha elég nyitottak vagyunk erre. Nem volt véletlen a régiek imádsága: Veni creator Spritus! A teremtő lélek ugyanis lehetővé teszi azt, amit modern korban így fogalmazunk meg: a szöveg is olvas engem, nem csak én a szöveget...

Az Igazság és Élet folyóirat kezdettől fogva azt a célt tűzte maga elé, hogy ebben a folyamatban olyan anyagot kínáljon olvasóinak, amely segítséget kínál ennek az alapvető egzisztenciális élménynek a megéléséhez, de nem helyettesíti magát az élményt, az igehirdetőnek a textusra való rácsodálkozását, a belső megragadottságot. Hitelesen ígét hirdetni ugyanis csak az tud, aki magának is beszél, aki érzi a testté lett Ige mély titkában Isten örök nagy titkát, hogy ugyanis Isten emberré lett, hogy mi emberek emberibb életet élhessünk. Az igehirdetés, s különösen az ünnepek félté igehirdetései akkor teljesítik küldetésüket, ha az ünnepek csodáján túl az emberségesebb emberi lét lehetőségeire mutatnak rá. Ez az igény vezette a szerkesztőket és e füzet szerzőit is, hogy egymástól tanulva, egymásra odafigyelve azt az örök Igét hirdessük, aki testté létezésével, értünk végbe ment váltságshalálával lehetővé tette a nyitott, befogadó gyülekezeti közösséget. Ennek a közösségnek a szolgálatában születtek jelen füzetünk prédikáció előkészítései, a kazuális igehirdetések előkészítései, a kitekintő rovatunk írása és a könyvismertetés is. Cselekedje a Teremtő Lélek, hogy valóban kreatív igehirdetések, gyülekezetet és egyházat építő szolgálatok alapjává legyenek most közzétett írásaink.

Debrecen, 2012 Adventjén

A szerkesztők

Judika (Böjt 5.) vasárnap

2013. március 17.

A vasárnapról: Judica fordulópont a böjti időszakban, fekete vasárnapnak is nevezik. Ettől az időtől kezdve az egyház a gyülekezet tagjainak látását befelé fordítja, hogy ne a szemükkel lássanak, hanem a dolgok mélyére a lélek és a hit szemével. Nevét a Zsolt 43,1-ről kapta: „Ítéld meg engem, ó, Isten” („Iudica me Deus”). Témája: az igazi főpap.

Cím: Lázár feltámasztásának "árnyéka"

Textus: János 11,47–53

1. Amit a textusról tudni kell – exegetikai/kortörténeti megértés

Hagyomány szerint a János szerinti evangéliumot a Zebedeus fivérek egyike, János, a szeretett tanítvány írta, illetve mondta tollba. Az első század végére, 95–98-ra teszik legkésőbbi keletkezési idejét, és Efézusban keletkezhetett. Nem forrásokon alapuló, hanem saját koncepciójú evangélium, a szerzője szemtanúja sok olyan eseménynek, amelyről a közös forrásokon alapuló szinoptikus evangéliumok nem beszélnek. János evangéliumának teológiai karaktere „Isten Fiá”-ról való bizonyágtétel. Átszövik az egész könyvet az „ÉN vagyok” mondások metaforái, ahol az földön testet öltött LOGOS beszél. Az első 12 rész tartalmazza elsősorban ezeket a képeket, a 13. résztől kezdve Jézus Krisztus kereszthalálára és feltámasztására készít fel. Farkas Péter Újszövetségi bevezetésében így ír erről: „János kérügmaticusan stilizálja Jézus életével kapcsolatos eseményeket és ezzel nagy segítséget nyújt a mindenkor igehirdetőnek. Szinoptikusokkal szemben összefoglaló és korszakot lezáró jellegű is. Amazok ábrázolásmódja szintetikus, azaz sok kisebb vonásból teszik össze Krisztusról szóló bizonyágtételüket, János ezzel szemben analitikus. Néhány eseményt kiragadva, azok mélyére hatolva mutatja be Jézusban a Krisztust.” Vagy így fogalmaz: „Fő célját azonban, amelyet a 20,31-ben ad meg, nem veszíti szeme elől: azért ír, hogy olvasói hittel felismerjék, a názáreti Jézus a Messiás, az Isten Fia, és e hit által életük legyen a Lélekben. Az evangélium összeállításánál tehát egyértelmű teológiai cél lebegett a szerző szeme előtt. Annak az embernek - és csupán annak - lesz érzéke az iránt, amit a szent szerző végső fokon közölni akar, aki maga is a hit és a Lélek világában él.”¹

A tizenegyedik rész Lázár feltámasztásának részletes leírását tartalmazza, textusunkat pedig ki kell egészítenünk a 45-46 versekkel, hogy teljesen érthető legyen. A 45–53 versekben ugyanis Lázár feltámasztásának hatását olvashatjuk, amely egyeseket Isten felé közelített, de másokat éppenséggel még makacsabban bezárt a saját előítéleteik és hatalomféltségük világába. A vallásos mozgalom, az egyfajta felerősödött messiási váradalom, ami a csoda után bekövetkezik, két-

¹ Farkas Péter, Újszövetségi bevezetés, <http://nezzjezusra.hu/ebook/uszbev.html>, megnyitva 2012. november 13-án

ségbeesett lépésekre kényszeríti a magukat a népért felelősnek érzőket. Egyáltalán nem értik az idők jeleit, bár ők azok, akik Jézustól folyton jelt kívánnak. A textus főszereplői tehát a zsidó Szanhedrin, a nagytanács vagy főtanács tagjai, akik összeülnek megbeszélni, hogyan viszonyuljanak a történetek után Jézus Krisztus munkásságához és csodáihoz, jeleihez. Lelkületüket ismerve a döntés előre borítékolható: Jézust el kell pusztítani. A szövegben azért lehetséges többes számban a "főpapok" kifejezés, mert Heródes óta minden szabályt megszegve egy évre választották a főpapot, és mindenki, aki volt, hordhatta a nevet. Az események évében Kajafás, Annás veje volt a főpap, a Katolikus Biblia látjegyzete szerint. Ellentmondani látszik ennek Neal M Flanagan OSM a János evangéliumáról írott kommentárjában, ahol így ír: "Kajafás, akinek a szavai akaratlanul is mély teológiai tartalmat hordoznak az utolsó versekben, vagy tizenkilenc évig volt főpap, körülbelül Kr.u. 18–37 között. Annásnak volt a veje. "2 A Jubileumi Kommentár szerint "A nagytanácsban egyaránt voltak farizeusok és sadduceusok. A farizeusok semmiféle politikai pártnak nem számítottak, azt tekintették fontosnak, hogy minden egyes ember a törvény előírásának megfelelően éljen. Kínos pontossággal igyekeztek a törvény előírásait megtartani. A sadduceusok ezzel szemben elit politikai csoport, amely az uralkodó arisztokratikus felső réteghez tartozik, és a rómaiakkal jó kapcsolatban van: a hatalmi pozícióban összedolgoznak. Minden főpap sadduceus volt, és magától értődően a nagytanács ülésén a papok uralkodtak, a sadduceusok voltak a szóvivők."³

Mivel hatalmukat és a rómaiakkal való jó kapcsolatukat a vezetők mindenél előbbreválónak tartották, rövid vívódás után megszületik az a határozat, ami tulajdonképpen egy ítélet: halál. Meg vannak győződve, hogy ezzel minden gondjukat megoldanak, ezért tervezni kezdik a megöletését.

2. A perikópa megértése – teológiai összefüggések feltárása

A perikópa tehát a Jn 11,45–46-al együtt értelmezhető helyesen, amely az alapigében leírt csoda hatásáról beszél: sokan, akik szemtanúi voltak Lázár feltámasztásának, hittek Jézusban, némelyek azonban elmentek, és beszámoltak a vallásos vezetőknek. A Jn 11,45–48-ban szereplő igék nagy része aorisztosban van, amely egyfelől az események azonnaliságát hangsúlyozza, másfelől pedig utal a beszámolóban kibontakozó és fokozódó feszültségre. A főpapok és farizeusok mihelyt meghallják Lázár feltámasztásának hírért, *azonnal* összehívják a Szanhedrint, hisz úgy érzik: gyorsan tenni kell valamit, hogy megakadályozzák Jézus „népszerűségének” növekedését. Jézus népszerűségét azért is félik, mert a messiási váradalmakat erősen felcsigázta, s mivel a messiási mozgalmak mindig az ország szabadítását és függetlenségét, azaz a rómaiak kiűzését tűzték ki célul, a rómaiak mindig keményen bosszút álltak a népen és vezetőiken ezért. Ha nem

² <http://mek.oszk.hu/00100/00188/html/4janos.htm>, megnyitva 2012. november 13-án: Neal M. Flanagan OSM Az evangélium János szerint és János levelei. Szegedi Kommentár, Újszövetség.

³ Jubileumi Kommentár: <http://hu.scribd.com/doc/27134138/Jubileumi-Kommentar>, megnyitva 2012. november 13-án

ismernénk lelketlen gondolkodásukat, talán még számolhatnánk is népüket féltő szeretetükkel, de a gyilkosság mint egyetlen kiút megmutatja lelkük sötéttségét.

A Szanhedrin tagjai Jézus csodáiról, mint jelekről (σημείων) beszélnek. A jel és csoda között alapvető különbség van. Ezt igazolandó utalunk a Mt 12,38-39-re, amelyben ugyanez a vallásos elit, amely annak ellenére, hogy gyakran láthatta Jézus csodatételeit (pl. a gyógyításokat), mégis jelt kíván Jézustól. Csodákat ugyanis nem csak Jézus tett, rajta kívül voltak még vándor gyógyítók (Lk 9,49), a jel viszont olyan megnyilvánulás, amely egyértelműen igazolja Jézus isteni hatalmát. Amikor tehát a zsidó nép vallásos vezetői Jézus csodáiról, mint jelekről beszélnek, magukban elismerik Jézus istenségét – és ennek ellenére mégis úgy döntenek, hogy Jézusnak márpedig vesznie kell. Ennek kieszközölője Kajafás, maga a főpap, aki fondorlatos módon elhitei, hogy egyenesen népet mentő, ha nem csak eltiltják, nem csak számúzik, hanem meggyilkoltatják Jézust.

Jn 11,48 szerint a Szanhedrin motivációja egyértelmű: meglevő, rómaiak által erősen támogatott hatalmukat féltik. Attól is félnek, ha a rómaiak rájönnek, hogy Jézus népszerűbb náluk, elveszik tőlük a hatalmat, és ... Jézusnak adják. Félemük és ennek következtében megvalósult tanácskozásuk eredményét foglalja össze az utolsó vers: attól a naptól fogva azon tanakodtak, hogy megöljék őt.

Talán érdekes lenne megemlíteni a λαός és az ἔθνος szavak közti teológiai különbséget. Míg az előbbi főként a választott népre vonatkozik, az utóbbival inkább a pogány népeket jelöli. Véleményünk szerint azonban – kontextus alapján – itt mindkettő elsősorban a zsidó népre vonatkozik: a λαός mint közösséget írja körül a népet, míg az ἔθνος inkább nemzetiségében határozza meg.

A 11,51-ben szereplő „ezt pedig nem magától mondta” kifejezés pontosabb fordítása érdekében meg kell néznünk az eredeti szöveget: τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν = ezt pedig önmagától nem mondta. Míg a bevett fordítás egyszerűen annyit hangsúlyoz, hogy Kajafás önmagán kívül lévő forrásból nyerte a kijelentést, az eredeti szövegben ezen felül az is benne van, hogy a kijelentés forrása nem is lehetett Kajafás személyében.

A 11,51-52-ben az evangélista értelmezi Kajafás megnyilvánulását: az evangéliumokban itt fogalmazódik meg a legnyilvánvalóbb módon, hogy Jézusban Isten a „pogányok előtt is megnyitja” az üdvösség útját.

3. Prédikációvázlat

Diszpozíció: A sötétség számára életveszélyes változás az, ha valaki a Fénybe lép. Bármilyen áron meg fogja ezt akadályozni!

Kedves Testvéreim, *Judica* azaz *Feketevasárnapon* megrázó történetet olvastunk fel Jézus életéből, mely éppen attól olyan megdöbbentő, hogy olyan mélységesen sötét és emberi. Ahol Jézust megtagadják, ott sötétség, pusztítás és halál van. De vajon lehet-e a halál az utolsó szó? Ez a mai történetből nem derül ki, de a benne megfogalmazódó feszültség követeli a folytatást. Most azonban csak a bennünk lakozó sötétséggel kell szembenéznünk a felolvasott történet segítségével.

A negyvenötödik vers tele van örömmel, János apostol Lázár feltámasztása

után boldogan nyugtázza, hogy sok zsidó hinni kezdett, miután elmentek Mária-ához, és látták, amit Jézus tett. S mintha mi sem lenne természetesebb, leírja, hogy voltak, akik az eseményekről beszámoltak a zsidóság szellemi-lelki vezetőinek is. Eddig még minden rendben. Krisztust követő lelkesedésünkben alig várjuk, hogy megtudjuk, hogyan jutnak hitre a főpapok, a farizeusok és szadduceusok, akik addig elutasították Jézust és az ő tanítását! Most majd biztosan elismerik és ők is követni fogják! Hiszen 4. napos halottat támasztott fel! Nyilvánvaló, hogy Isten ereje mutatkozik meg benne! A negyvenhetedik vers is még csak arról számol be, hogy a történetek és a bejelentések után összehívták a nagytanácsot, hogy eldöntsék, mit tegyenek? Hogyan viszonyuljanak az eseményekhez? Hiszen jeleket látnak, úgy, amint kérték. A csoda és a jel között ugyanis alapvető különbség az, hogy míg a csoda megmagyarázhatatlan emberi tehetőség következménye is lehet, a jel olyan esemény, ahol egyértelműen Isten ereje mutatkozik meg. A főtanács tagjai a jel szóval illetik Jézus tetteit, tehát tudják, hogy kicsoda, és hogy Isten ereje van vele.

A negyvennyolcadik vers azonban olyan, mint egy arcuclsapás, simogatás helyett! Nem azt tanácskozzák ugyanis, hogyan emelhetnék Jézust, mint Isten akaratának közvetlen kinyilvánítóját maguk közé, hanem azért akarnak tenni valamit, hogy ne hogy tovább tudjon dolgozni. Önzőségükben és saját fontosságuk börtönében csak attól tudnak félni, hogy "jönnek a rómaiak és elveszik tőlünk a helyet is, a népet is." Ez pedig, természetesen, megengedhetetlen! Hogy ők ne legyenek vezetők, nekik ne legyen kiszolgáltatva lelkiükben a nép, nekik ne legyen hatalmuk, ez teljességgel lehetetlen! Hiába a tények, hiába a csodák, a jelek, hiába a világos tanítás Isten akaratáról Isten erejével, ha a vezetők hatalma veszélybe kerül, vesszen a veszélyeztető. Mindegy, mi az igazság.

Szinte érezhetően terjed a sötétség ebben a történetben. Ahogyan összeguggják a fejüket és tanakodnak, ahogyan mindenki egyszerre kérdezi, hogy na mi legyen most, mit tegyenek, vastagszik a sötét felhő, ami befedi őket, és eltakarja előlük Isten akaratának fényét. Magukra maradnak a maguk félelmeivel és önző vágyaival, hogy mindenképpen megtartsák az erejüket és hatalmukat. S akkor, mintegy vést jóslóan és félelmetesen, a negyvenkilencedik versben felszólal Kajafás, az akkori főpap. A főpap, akinek hivatalbeli kötelessége Isten pontos akaratának a tudakozása, aki egyedül bemehet a Szentek Szentjébe, aki közvetlen kapcsolatban van és él a Teremtő Istennel, az Urak Urával, nos, ez az ember a legsötétebb tervet szöveti meg hallgatóságával, akikkel a "testületi" döntést meg kell hozatni.

Először is lekezelően fordul a Szanhedrin felé, hogy éreztesse, az ő szava több súllyal esik latba, hiszen ő mégiscsak a főpap: Ti nem értetek semmit. Azaz, az egész Nagytanács egy éretlen és buta társaság, amely még a nyilvánvalót sem veszi észre. Pedig egyszerűen csak arról volt szó, hogy senki sem bírt vagy mert olyan gonosz és sötét szívű lenni, mint a fényességes Isten főpapja. Kajafás mondja azt ugyanis, amit az ötvenedik versben ír le János, és majd mint önkéntelen prófécia értelmez: "Ti nem értetek semmit. Azt sem veszitek fonto-

lóra: jobb nektek, hogy egyetlen ember haljon meg a népért, semhogy az egész nép elveszen." A saját főtanácsi beszélgetésüket értelmezve ugyanis, Kajafás arról beszél, hogy a többiek nem merik levonni a nyilvánvaló következtetést. Itt nem elég a megfenyítés, vagy eltiltás vagy kizárás a közösségből, itt halált kell ítélni. A törvény azonban tiltja, hogy zsidó zsidót öljön vagy ölessen. Éppen ezért ez a lehetőség a többiek fejében meg sem fordul. Kajafás azonban még meg is magyarázza a gyilkosságot, azért kell meghalnia, hogy a nép megmaradjon. NA DE KINEK? Mert Istennek megmarad a nép, attól, hogy egy vándormessiasban hisz? Hiszen napirenden voltak a messiások, akik különböző dolgokat jövendöltek, de főleg azt, hogy a rómaiak elmennek, és Izrael szabad ország lesz. S ha nem ment szép szóval, akkor lázították a népet! Ezért néha bosszút is álltak a rómaiak! Tehát Kajafásnak a népet lázadásba hajszoló álmessiásokkal szembeni kemény fellépése indokolt is lenne, ha nem tudnánk, hogy itt nem erről van szó. Ők maguk is tudják, hiszen JELEKnek nevezik a tetteit, nem CSODÁKnak.

János apostol éppen ezt a legsötétebb és aljasabb mondatot emeli ki, és mondja azt, hogy ezt magától nem mondhatta. Ezt külső erő ösztönzésére tette, vagyis, bár ő gonoszt gondolt megfogalmazni ezekkel a szavakkal, Isten azt jóra gondolta fordítani. Az ötvenegy és ötvenkettedik versekben fogalmazódik meg Jézus megváltó munkájának sommás összefoglalója, ahol is így fogalmaz a szentíró: "...Jézus meg fog halni a népért, és nem is csak a népért, hanem azért is, hogy Isten szétszóródott gyermekeit egybegyűjtse." A népért és a nemzetért tehát Isten elfogadja az áldozatot, hogy az ebben való hit egygé kovácsolja újra Isten gyermekeit, bárhol is éljenek a világon. János tehát egyetemlegessé teszi a szabadító munkát, ahol a zsidó csak az egyik nép, amely szabadságra és egységre lett meghívva. Isten gondolatainak magasztos magasságából azonban hamar a földre ránt az ötvenharmadik vers, ahol már ismét az emberi lélek sötétségének gyakorlati oldalával szembesülünk: "Attól a naptól fogva egyetértettek abban, hogy megölik őt." Milyen szép az egyetértés, nem igaz? A főtanácsban működő csoportok, bár mindnyájan szellemi vezetőkként és hatalomként fogalmazták meg önmagukat, a Törvény felfogásbeli különbségei és a társadalmi ranglétrán elfoglalt hely ellenfelekké vagy éppenséggel ellenségekké tette őket. Megvetették és lenézték egymást a különböző csoportosulások tagjai. Mikor azonban a hatalmuk és a státusok kerül csak gondolatban is veszélybe, azonnal félretesznek minden ellenségeskedést és féltékenységet, készek összefogni, ha kell, egy gyilkosságig elmenően is.

Mélység és magasság, Isten akaratának fényessége és jósága, a istentelenné vált emberi lélek sötétsége és keménysége, könyörtelensége mutatkozik meg ebben a történetben teljes valójában. Erre képes az ember, ha a szívében nem, csak a szájával tiszteli Istent...

Feketevasárnap van! Most még nincsenek feketébe öltöztetve a padok és a szószék, mint Nagypénteken, de a vasárnap neve jelzi, hogy az elsötétedés, amely majd a nagypénteki három órás sötétségben csúcsonyul ki, bizony meg-

kezdődött. Kívül még minden rendben, a felületen mindenki örül Lázár feltámadásának, de a mélyben kész a gonosz terv: a JELEket tevőnek el kell vesznie, hogy a Főtanács vezetése alatt élő nép az ő hatalmukban maradjon! Nem túlzás azt állítani, hogy Isten ellenségei, akik amúgy munkaköri leírásuk szerint nem azok lennének, ma is szorgalmasan és irgalmatlanul dolgoznak. Igyekeznek kipusztítani mindenhol Jézus nevét és jelenlétét, emléket, a róla szóló tudást. Nem lehet róla beszélni az iskolákban, az egyetemeken, az utcán (zavaró zaj a déli harangszó, vagy a vasárnapi harangozás), a kórházakban és a börtönökben, csak különleges engedéllyel, nevetségessé teszik a bizonyágtevőit, ellehetlenítik a közösségek fenntartását és hosszan sorolhatnánk az intézkedéseket, amiket Jézus emléke ellen hoznak. Bár színesre van mázolvva sok minden, épület, haj, köröm, a sötétség mégis beborít mindent...Ma már talán nem csak egy vasárnap fekete az esztendőben, amelyik megelőzi a Virágvasárnapot, hanem sok-sok az ötvenkettőből, a hétköznapokat nem is számolva. Micsoda az ember? kérdi a zsoltáros... sötét lelkű, gonosz, irgalmatlan és kegyetlen, ha Isten fényét kioltja magában... fekete lesz az élet körülötte, elárul és elárulják, amikor az érdek úgy kívánja... A Szentírásból tudjuk, hogy Kajafás terve sikerült. De vajon győztek-e Jézuson és a világosságon, amit Ő hozott a világba? ez mindenkinek elmélkedni való kérdés marad az ünnepre készülődéshez. Ámen.

4. Példák, képek, szemelvények,

Kötőjeles történetek, Kálvin Kiadó, Budapest, 2009.

34 old.: Beismerő vallomás Mt 10, 34

- Vádlott, beismeri-e, hogy egyes vallásos törvények és hagyományok megszegésére buzdított?
- Beismerem...
- Vádlott, beismeri-e, hogy bűnözőkkel, a nép elnyomóival, aszociális elemekkel, a társadalom söpredékével tartott szoros kapcsolatot?
- Beismerem...
- Vádlott, beismeri-e, hogy kritizálta az egyházat, sőt, néha ellene is dolgozott?
- Beismerem...
- Vádlott, beismeri-e, hogy megfelelő képesítés nélkül gyógyító tevékenységet folytatott?
- Vádlott, mondja meg a nevét és a születési helyét!
- Jézus, a jódeai Betlehemben születtem..
(A. de Mello nyomán)

5. További szempontok az istentisztelet alakításához

Lekció – lehetséges olvasmányok ehhez a textushoz: 43. Zsoltár, Mk 12,1-12; Zsidók 9,11-15.

- információk az egyházi év adott vasárnapjához, az ünnep kialakulásához:

Böjttől hava, Passió hava, Róm. kat. nál: Böjtmás hava a hónap, amelyben Böjtfő

utáni 5. vasárnap, népies nevén Fekete vasárnap esik. A római katolikus és lutheránus perikóparend szerint "Judica" az elnevezése, a 43 zsoltár első verse alapján, amit ezen a vasárnapon felolvastak. „Judica” = „Ítéld meg engem, oh Isten, és oltalmazd meg ügyemet az irgalmatlan nemzetség ellen” (Zsoltárok 43,1). http://stud-theol.blogspot.ro/2009_02_01_archive.html megnyitva november 13-án. Nagyböjt V. vasárnapjának a neve „fekete vasárnap.” A mai nap fekete, vagy lila lepellel takarjuk le a keresztek. Ez a szokás még a középkorból ered, amikor a keresztek tulajdonképpen drágakövekkel kirakott ékszerek voltak, és a nagyhét közeledtével ezeket a világi hívságokat takarták el. Assisi szent Ferenc óta elterjedt a fölfeszített Krisztus ábrázolása, úgy ahogy most látjuk. Húsvét közeledtével az Egyház még kifejezettebben Jézus értünk vállalt szenvedésére és feltámadására irányítja a figyelmünket.⁴
<http://frh.theol.u-szeged.hu/mihaly/5bojta.htm>

a húsvét előtti második vasárnap, így nevezve, mert az egyházi törvények szerint ezen naptól kezdve a templomokban a feszületeket és az Ur képeit gyász (violaszínű) lepellel vonják be, jelül a szomorúságnak az Üdvözítő halálnapjának közeledése fölött, és vonatkozással az ezen napi evangéliumnak elbeszélésére, hogy az Üdvözítő «elrejtőzött» (abscondit se) az őt megkövezni akaró zsidók elől.

Forrás: Pallas Nagylexikon

A böjti időszak vasárnapjainak az elnevezése: Böjt I. vasárnapja, Invocavit-vasárnap („Ha kiált hozzám, meghallgatom” Zsolt.91,15), evangéliuma: Jézus Krisztus 40 napos böjtje (Mt.4,1-11). Böjt II. vasárnapja, Reminiscere-vasárnap („Emlékezzél meg Uram, irgalmadról” Zsolt.25,6), evangéliuma: Jézus Krisztus megdicsoülése (Mt.17,1-9). Böjt III. vasárnapja, Oculi-vasárnap („Szemem állandóan az Úrra néz” Zsolt.25,15), evangéliuma: Jézus és a samáriai asszony (Jn.4,1-42) vagy a templom megtisztításának története (Mt.21,12-17) vagy a terméketlen fügefa példája (Mt.21,18-22). Böjt IV. vasárnapja, Laetare-vasárnap („Örüljetek Jeruzsálemmel” Ézs.66,10), evangéliuma: a vakon született gyógyítása (Jn.9) vagy Jézus beszéde Nikodémussal (Jn.3,1-21) vagy a tékozló fiú példázata (Luk.15,11-32). Nagyböjt V. vasárnapja, Judica-vasárnap („Ítéld meg engem, ó Isten” Zsolt.43,1), népies nevén Feketevasárnap. Evangéliuma: Lázár feltámasztása (Jn.11,1-45) vagy a földbe vetett mag példázata (Jn.12,20-25) vagy a házasságtörő asszony története (Jn.8,1-11). Nagyböjt VI. vasárnapja, Palmarum, közismert nevén Virágvasárnap. Evangéliuma: Jézus Krisztus bevonulása Jeruzsálembe (Mt.21,1-11).⁵

Énekek: (Magyar Református Énekeskönyv, Kolozsvár 2008)

36. Zsoltár: A gonosztévőknek dolgán

312. Dicséret: Uram, bűneink soksága, undoksága

443. Dicséret: Én nem tudom, mért szeretett úgy minket

⁴ <http://frh.theol.u-szeged.hu/mihaly/5bojta.htm>, megnyitva 2012. november 13-án.

⁵ <http://www.csapokert.reformatus.hu/page.php?9.2>, megnyitva november 13-án.

459. Dicséret: Áldó hatalmak oltalmába rejtve

Imádság (vázlat):

Mindenható Szent Isten, Atyánk a Jézus Krisztusban, szomorúan és magunkat szégyellve ismerjük be előtted, hogy milyen sötét is bír lenni a fényed nélkül az emberi lélek. Ha nem Rád figyelünk, ha nem Feléd fordulunk, ha nem vagyunk nyitottak ajándékaidra, akkor bezár minket a földi bűn és emberi önzés, mint egy mélységes börtön. Mivé lett Izrael szellemi vezetősége, amikor szembe találkozott Fiaddal, Jézus Krisztussal! Kegyetlen, álszent, önző és pusztító, magukból kivetkőzött emberekké, akiknek a saját biztonságuk, jólétük és a hatalommal való megbízható kapcsolatuk a legfontosabb. Mivé lett a mi népünk vezetése is, pedig kereszténynek nevezett államban élünk! Ha nem vagy a szívünkben, ha csak tudunk Rólad és beszélünk Rólad, bármilyen gyilkos gazemberségre képesek vagyunk, ha érdekünk úgy kívánja. Ilyen az ember, Isten nélkül!! Istenünk, segíts meg, hogy semmi erő a mi szívünkbenél Téged ki ne szakíthasson, a te tanításodat a lelkünkbenél és elménkbenél ki ne törölhesse! Légy te valóban nekünk minden minden mindenekben! És segíts meg, hogy ne csak magunkra akarjunk és tudjunk vigyázni, hogy a gonosz félre ne vezethessen, hanem akarjunk és tudjunk is a te segítségeddel és áldásoddal másokat is visszatartani attól, hogy Istentelen vagy Istenellenes dolgokat tegyenek! Áldj meg minket szándékainkban és terveinkben, Krisztus Urunk nevében kérünk, Ámen.

Somfalvi Edit (Kolozsvár)